

Motion till riksdagen 2019/20:3617

av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2019/20:166 Extra ändringsbudget för 2020 – Fler kraftfulla åtgärder med anledning av coronaviruset

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera permitteringsgraden i lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera de tillfälliga bestämmelser som införs när det gäller gåva till anställda och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Följdmotionsrätten gällande ändringsbudgetar är starkt begränsad i praxis. Det gör att Kristdemokraternas yrkanden i denna följdmotion bara kan utvärdera regeringens föreslagna lagändringar och satsningar, som därmed inte omfattar hela motionens intentioner. Texten redogör för Kristdemokraternas syn på åtgärderna i propositionen.

Med anledning av den ekonomiska krisen till följd av coronaviruset har regeringen lagt fram en extra ändringsbudget (prop. 2019/20:166) till riksdagen. Det föreslås en tillfällig skattefrihet för förmån av fri parkering i anslutning till arbetsplatsen. Det föreslås vidare bl.a. att anståndsavgiften ska tas ut med 0,2 procent på beviljat anståndsbelopp fr.o.m. den sjunde kalendermånaden efter att anstånd beviljats. Det föreslås också att Skatteverket i vissa fall ska kunna återkalla anstånd helt eller delvis.

Det föreslås även en höjd permitteringsgrad upp till 80 procent. Det föreslås också att Skatteverket respektive Tillväxtverket i egenskap av handläggande myndighet får genomföra kontrollbesök för att kontrollera rätten till stöd vid korttidsarbete. Därutöver föreslås en rad andra lagmässiga åtgärder för att stärka arbetet mot bedrägerier och fusk inom de åtgärder som vidtagits för att stödja ekonomin i krisen. Därtill föreslås att

medel anvisas för att mildra de ekonomiska effekterna av coronaviruset för vissa scenkonstinstitutioner och museer.

Kristdemokraterna stöder i grunden de förslag som lämnas i denna proposition. Det är bra att regeringen förstärker vissa tidigare aviserade åtgärder och underlättar för vårdens personal och att kontrollsystemen stärks för att beivra fusk och felaktigt nyttjande av de stödåtgärder som införts för att lindra coronakrisens ekonomiska effekter. Samtidigt behöver förslagen förstärkas och förbättras ytterligare och i vissa fall förändras för att inte leda till högre arbetslöshet för vissa löntagare.

Undanta mottagna matgåvor till vårdpersonal från förmånsbeskattning 2020

I propositionen föreslår regeringen att man tillfälligt slopar skatt- och avgiftsskyldighet för dels parkeringsförmåner, dels gåvor till anställda upp till ett värde av 1 000 kronor. Kristdemokraterna stöder förslagen.

Under covid-19-krisen har sjukvårdspersonal utsatts för ett mycket högt arbetstryck. Enligt uppgifter är det i mitten av maj högst oklart om sjukvårdens personal kommer att få semester. Sjukfrånvaron är klart högre än under normala omständigheter. Dessa saker vittnar om långa arbetspass för sjukvårdens personal.

För att stötta sjukvårdens personal har restauranger vid olika tillfällen valt att skänka lagad mat till sjukvården, detta för att visa uppskattning. Sannolikt underlättar det för hårt pressad vårdpersonal att få lagad mat under arbetspassen.

Dock är inkomstskattelagen sådan att matgåvor ska definieras som skattepliktig inkomst ifall arbetsgivare tar emot maten och distribuerar den till personalen. Enligt Skatteverkets regler uppgår förmånsvärdet för en lunch eller middag till 98 kronor.

Kristdemokraterna uppfattar att regeringens förslag inte omfattar den sortens gåva som beskrivs ovan, eftersom regeringens förslag reglerar gåvor från arbetsgivare till anställd. Om ett externt företag – som tredje part – ger en gåva till andras anställda gäller fortfarande nuvarande regler. Detta innebär att andra företags givmildhet riskerar att fortsätta att förmånsbeskattas och därmed minska givandet.

Därutöver bedömer vi att förmånsvärdet 1 000 kronor relativt snabbt kan uppnås om personal får lunch och/eller middag vid flera tillfällen under en period. Därtill blir det en omständlig byråkratisk hantering för arbetsgivare och vårdpersonal att hålla reda på dessa matutdelningar.

Kristdemokraterna anser därför att sådana matgåvor som beskrivs ovan inte ska behöva tas upp i inkomstdeklarationen för 2020. Detta ska endast gälla för vårdpersonal och endast för innevarande år 2020.

Tillhörande yrkande i denna motion är dock begränsat till att utvärdera regeringens föreslagna lagstiftning, trots att vår intention är i enlighet med motionstexten ovan. Detta beror på motionsrättens praxis som begränsar yrkandets intentioner.

Höj permitteringsgraden och lönetaket

I propositionen föreslår regeringen att permitteringsgraden i lagen om korttidsarbete ska höjas till maximalt 80 procent. Det välkomnar vi. Kristdemokraterna har tidigt i krisen påtalat att nivåerna varit satta utifrån en ”vanlig” lågkonjunktur och att efterfrågan i många branscher varit 80–90 procent lägre än normalt. Att regeringen nu föreslår höjd

permitteringsgrad är ett välkommet steg, men Kristdemokraterna anser att den högsta permitteringsgraden borde höjas och uppgå till 90 procent.

Kristdemokraterna bedömer att det, i den typ av kris som vi nu ser, som inte är orsakad av ekonomiska obalanser eller strukturella problem, är långt bättre om företag så långt möjligt behåller så många anställda som möjligt, detta av flera skäl: Anställda som får inkomst av sin arbetsgivare slipper vända sig till a-kassa eller annan försörjning som ändå är offentligt finansierad. Arbetslöshet har stora sociala och hälsomässiga konsekvenser, och det finns stora risker att den som blir av med sitt arbete i en kris blir kvar i arbetslöshet också när ekonomin återgår till ett normalläge, s.k. persistens. Om anställda är kvar hos sin arbetsgivare kan en ekonomisk återhämtning när den väl sker gå fortare genom att produktivitet bibehålls i företagen.

Kristdemokraterna anser också att lönetaket för korttidspermittering bör höjas från månadslöner på 44 000 kronor till 50 000 kronor så att fler yrkesgrupper omfattas.

Onödiga uppsägningar måste stoppas – inkludera visstidsanställda och ta bort krav om att säga upp konsulter

I lagstiftningen om korttidsarbete ställs kravet att företaget ska ha vidtagit alla andra åtgärder som står till buds för att minska sina personalkostnader. Det kan exempelvis röra sig om att avsluta tidsbegränsade anställningar som inte är verksamhetskritiska. I ett snabbt krisförlopp och med en djup kris är detta ett krav som riskerar att driva arbetslöshet och försvåra återstart av företagen. Dels är detta en anpassning som företagen sannolikt inte hunnit med i detta snabba krisförlopp, dels finns svårigheten att bedöma framtida personalbehov.

Det finns i dag 747 000 personer i Sverige som har tillfälliga anställningar, varav över 500 000 i privat sektor. Det är 15 procent av hela Sveriges sysselsättning. Enligt regeringens lagstiftning står det – uttryckligen – att denna grupp måste avskedas, såvida inte företaget kan bevisa för Tillväxtverket att den anställde med en tidsbegränsad anställning är verksamhetskritisk, innan företaget kan få del av korttidspermitteringen.

Detta framstår som svårbegripligt i allmänhet och i denna djupa nedgång i synnerhet, när åtgärderna i övrigt syftar till att så många som möjligt ska kunna behålla sin anställning. Hur bred ventilen är att verksamhetskritisk personal kan få behållas är svårt att veta och många företag vågar inte chansa. Rent praktiskt innebär Tillväxtverkets handläggning att om man i samband med ansökan svarar nej på frågan om företaget vidtagit tillgängliga åtgärder för att minska sina arbetskraftskostnader, genom att exempelvis säga upp personal med tidsbegränsade anställningar, så får man omedelbart nej på sin ansökan, medan en process för att få en tillfälligt anställd klassad som verksamhetskritisk kan dröja veckor eller månader in i stödperioden.

OECD:s utvärderingar av korttidsarbete visar att det är just de som har tillfälliga anställningar som drabbas hårdast i en kris bl.a. eftersom de mer sällan omfattas av korttidsarbete, vilket OECD konstaterar ytterligare försvagar deras ställning gentemot insiders.

Många länder som under finanskrisen hade korttidspermitteringssystem eller motsvarande och inte hade inkluderat exempelvis tillfälligt anställda gjorde det när konsekvenserna av att inte ha dem med blev tydliga. Detta gjordes mot bakgrund av att det skulle bli långt svårare för dem att hitta andra mer högproduktiva jobb, samtidigt som den sociala kostnaden för arbetslöshet riskerade att bli hög. Sverige gör nu tvärtom.

Men det skulle inte behöva vara så. Det förhåller sig nämligen så att det första systemet för korttidsarbete som togs fram och trädde i kraft 2014 saknade den begränsning till tillsvidareanställda som nu ingår i regeringens proposition. Tvärtom så framhöll såväl Ds 2012:59 som propositionen att alla anställningsformer bör omfattas. Men regeringen har valt att utgå från ett kompletterande regelverk med regler framtagna för ett ekonomiskt normalläge och en situation där ett enskilt företag eller en bransch drabbas av en sättnings – inte hela ekonomin. Därför måste den aktuella bestämmelsen pausas. Det är i den nuvarande situationen bättre att företagen kan upprätthålla en personalstyrka men minska arbetstiden via permittering än att man tvingas – eller uppfattar sig tvungen – att säga upp personal, för att kunna använda sig av korttidsarbete för den resterande delen av personalstyrkan.

Regeringen bör därför återkomma med en lagändring så att Tillväxtverket inte behöver tillämpa detta krav för de ansökningar som kommer in under 2020 och härrör från situationen under coronakrisen.

Propositionen hanterar inte explicit de delar som rör 5 a § 4 lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete. Därför saknas möjligheten att formellt yrka på förändringar i denna del. Detta ställningstagande behandlas dock i Kristdemokraternas följdmotion avseende proposition 2019/20:132.

Mer flexibla regler också för företag som saknar kollektivavtal

Stödet till korttidspermitteringar lider också av att det är så tydligt kopplat till – och gör så stor åtskillnad mellan – om företaget har kollektivavtal eller inte. Ett företag som har kollektivavtal kan reglera varje arbetstagare var för sig. Det gör att det finns en flexibilitet i att anpassa bolagets arbetskraft om ena delen av företaget går bra medan den andra går dåligt. Har man inte ett kollektivavtal så ska minst 70 procent av medarbetarna inom driftsenheten godkänna och delta i korttidsarbete och den arbetstids- och löneminskning som då har avtalats ska vara densamma för alla deltagande arbetstagare inom driftsenheten. Det innebär att ett företag vars ena del går bra och andra går dåligt måste permittera anställda inom båda delarna av företaget (såvida de olika delarna ligger i olika byggnader på olika adresser). Effekterna av det är problematiska, kan tänkas leda till onödiga uppsägningar och har inte vare sig företagets eller de anställdas bästa för ögonen. Det ökar också risken för fusk. I rådande situation är det mycket olyckligt med en sådan reglering och reglerna för företag som saknar kollektivavtal bör snabbt göras mer flexibla.

Jakob Forssmed (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Hans Eklind (KD)

Désirée Pethrus (KD)